

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจ ของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม*

THE PRIORITY NEEDS FOR DEVELOPING TEACHERS' PSYCHOLOGICAL SAFETY COMPETENCY OF BUENG SRIRACHA PITTAYAKOM SCHOOL

ศศิ สุตชาญชัยกุล¹ และ เพ็ญวรา ขูประวัติ²

Sasi Sudchanchaikul¹ and Penvara Xupravati²

¹⁻²จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹⁻²Chulalongkorn University, Thailand

Corresponding Author's Email: 6780157527@student.chula.ac.th

วันที่รับบทความ : 17 มิถุนายน 2569; วันที่แก้ไขบทความ 28 มิถุนายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 30 มิถุนายน 2569

Received 17 June 2026; Revised 28 June 2026; Accepted 30 June 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม และ 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครู การวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรและผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ประจำปีการศึกษา 2568 จำนวน 87 คน โดยศึกษาจากประชากรทั้งหมด (Total Population) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่า I-CVI อยู่ระหว่าง 0.80–1.00 และค่า S-CVI/Ave เท่ากับ 0.96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

Citation:

* ศศิ สุตชาญชัยกุล และ เพ็ญวรา ขูประวัติ. (2569). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(5), 1106-1119.

Sasi Sudchanchaikul and Penvara Xupravati. (2026). The Priority Needs For Developing Teachers' Psychological Safety Competency Of Bueng Sriracha Pittayakom School.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(5), 1106-1119.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.68$, $SD = 1.02$) สะท้อนให้เห็นว่าครูให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัย แต่ยังขาดความรู้และทักษะเฉพาะที่สามารถนำไปใช้ในการจัดการชั้นเรียนได้จริง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.87$, $SD = 0.36$) สะท้อนว่าครูตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาสมรรถนะด้านนี้มากขึ้น ท่ามกลางสถานการณ์ที่ผู้เรียนต้องเผชิญกับความกดดันทางการเรียนและปัญหาสุขภาพจิตที่เพิ่มขึ้น 2) ค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม โดยรวมมีค่า $PNI_{\text{modified}} = 0.33$ โดยด้านความรู้มีความต้องการจำเป็นสูงสุด ($PNI_{\text{modified}} = 0.35$) รองลงมา ได้แก่ ด้านทักษะ ($PNI_{\text{modified}} = 0.34$) และด้านทัศนคติ ($PNI_{\text{modified}} = 0.29$) ตามลำดับ

คำสำคัญ: สมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจ, ความปลอดภัยทางจิตใจ, ครู, ความต้องการจำเป็น

Abstract

This study aimed to 1) examine the current and desired states of teachers' psychological safety competency at Buengsriracha Pittayakom School and 2) investigate the priority needs for developing teachers' psychological safety competency. This study employed a survey research design. The population and informants consisted of all 87 teachers at Buengsriracha Pittayakom School under the Secondary Educational Service Area Office Chonburi Rayong during the 2025 academic year, using the total population approach. The research instrument was a rating-scale questionnaire. Its content validity was verified using the Item-Level Content Validity Index (I-CVI), with values ranging from 0.80 to 1.00, and the Scale-Level Content Validity Index based on the average method (S-CVI/Ave), which was 0.96. Data were analyzed using descriptive statistics, including mean, standard deviation, and the Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}).

The findings revealed that 1) the overall current state of teachers' psychological safety competency at Buengsriracha Pittayakom School was at a

high level ($M = 3.68$, $SD = 1.02$), indicating that teachers placed considerable importance on creating a psychologically safe learning environment but still lacked the specific knowledge and skills required for effective classroom practice. Meanwhile, the overall desired state was at the highest level ($M = 4.87$, $SD = 0.36$), reflecting teachers' increasing awareness of the importance of developing this competency amid growing academic pressure and mental health challenges among students. 2) The overall Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) for teachers' psychological safety competency was 0.33. The knowledge dimension showed the highest priority need ($PNI_{\text{modified}} = 0.35$), followed by the skills dimension ($PNI_{\text{modified}} = 0.34$) and the attitude dimension ($PNI_{\text{modified}} = 0.29$), respectively.

Keywords: psychological safety competency, psychological safety, teachers, priority needs

บทนำ

สุขภาพจิตของผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และคุณภาพการศึกษา เนื่องจากผู้เรียนที่มีสุขภาพทางจิตที่ดีมักสามารถปรับตัว มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตาม รายงานสุขภาพคนไทย ปี 2567 (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2567) ชี้ให้เห็นว่าวัยรุ่นไทยมีแนวโน้มเผชิญกับความเครียดสูงกว่าวัยทำงานประมาณ 4 เท่า สะท้อนให้เห็นว่าประเด็นสุขภาพจิตของผู้เรียนกำลังเป็นความท้าทายสำคัญของระบบการศึกษา ในระดับนานาชาติ UNESCO (2024) ได้เสนอแนวทาง Whole-school Approach ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยผ่านความร่วมมือของโรงเรียน ครู ครอบครัว และชุมชน โดยระบุว่าขีดความสามารถของครูเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพและความปลอดภัยทางจิตใจของผู้เรียน ขณะที่ Carrillo et al. (2024) เสนอแนวคิดสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครู (Psychological Safety Competency) ซึ่งหมายถึงความสามารถของครูในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย กล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความแตกต่าง และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้โดยไม่หวาดกลัวต่อการถูกตำหนิหรือถูกตัดสิน

เมื่อพิจารณาสถานการณ์ปัจจุบัน พบว่าผู้เรียนจำนวนมากยังคงเผชิญกับความเครียดและแรงกดดันจากการเรียน โดยผลการสำรวจของร็อกเกต มีเดีย แล็บ (2567) พบว่า “เรื่องการเรียนรู้” เป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างความเครียดให้นักเรียนไทย โดยผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 51.45 ระบุว่าสาเหตุสำคัญที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของตนเอง ขณะที่ Chaiyasat และ Intakaew (2023) พบว่าผู้เรียนจำนวนหนึ่งไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในชั้นเรียน เนื่องจากความไม่มั่นใจ ความกลัวการตอบผิด และบรรยากาศในห้องเรียนที่ไม่เอื้อต่อการสื่อสาร ซึ่งไม่เพียงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ยังสัมพันธ์กับความเครียดและความวิตกกังวลของผู้เรียนในระยะยาว นอกจากนี้ สภาพองค์กรของผู้บริโภค (2566) ยังสะท้อนว่าเด็กและเยาวชนไทยจำนวนมากกำลังเผชิญภาวะความเครียดในสภาพแวดล้อมทางการศึกษา ซึ่งอาจนำไปสู่การขาดเรียน การออกกลางคัน และการสูญเสียโอกาสทางการศึกษาในอนาคต

สำหรับโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม รายงานสรุปการอบรมพัฒนาครูประจำปีการศึกษา 2567 (โรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม, 2567) พบว่า การพัฒนาครูที่ผ่านมาให้ความสำคัญกับด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเป็นสำคัญ ขณะที่ยังไม่ปรากฏแนวทางการพัฒนาที่มุ่งเน้นด้านจิตวิทยาการศึกษาหรือการสร้างความปลอดภัยทางจิตใจในชั้นเรียนโดยตรง ช่องว่างดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะของครูด้านความปลอดภัยทางจิตใจ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วม การสื่อสาร และความไว้วางใจระหว่างครูกับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

จากความสำคัญของสุขภาพจิตผู้เรียน สถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษาและบริบทของโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคมที่ยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะด้านความปลอดภัยทางจิตใจของครู การวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาครูให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และสนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความปลอดภัยทางจิตใจของผู้เรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม

การทบทวนวรรณกรรม

ความปลอดภัยทางจิตใจ (Psychological Safety) เป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกปลอดภัยในการแสดงความคิดเห็น ตั้งคำถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือยอมรับความผิดพลาดโดยไม่หวาดกลัวต่อการถูกตำหนิหรือถูกตัดสิน แนวคิดดังกล่าวมีความสำคัญต่อบริบททางการศึกษา เนื่องจากส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และการพัฒนาของผู้เรียน โดย Nukulki et al. (2023) อธิบายว่าการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในโรงเรียนจำเป็นต้องคำนึงถึงทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบรรยากาศทางจิตใจควบคู่กัน

UNESCO (2024) เสนอแนวทาง Whole-school Approach ซึ่งให้ความสำคัญกับความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัย โดยเฉพาะครูซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมสุขภาวะและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ขณะที่ Carrillo et al. (2024) อธิบายว่าสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครู (Psychological Safety Competency) คือ ความสามารถของครูในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย กล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความแตกต่าง และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้โดยไม่หวาดกลัวต่อการถูกตำหนิหรือถูกตัดสิน

นอกจากนี้ Kassandrinou et al. (2023) ยังชี้ให้เห็นว่าความปลอดภัยทางจิตใจมีความสัมพันธ์กับการสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และบรรยากาศการทำงานภายในองค์กร สะท้อนให้เห็นว่าความปลอดภัยทางจิตใจไม่ได้ส่งผลเฉพาะต่อผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาด้วย

สรุปได้ว่า สมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูเป็นสมรรถนะที่ประกอบด้วยด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ ซึ่งมีความสัมพันธ์และสนับสนุนซึ่งกันและกันในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความปลอดภัยทางจิตใจของผู้เรียน การวิจัยครั้งนี้จึงใช้องค์ประกอบทั้ง 3 ด้านเป็นกรอบในการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์

และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์สำหรับการวางแผนพัฒนาครูให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบแบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนาและค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ประจำปีการศึกษา 2568 จำนวนทั้งสิ้น 87 คน โดยอ้างอิงข้อมูลจากงานบริหารบุคคล โรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2568)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม จำนวน 87 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบประชากรทั้งหมด (Total Population) เนื่องจากประชากรมีจำนวนไม่มาก ผู้วิจัยจึงกำหนดให้ครูทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้ครอบคลุมและสะท้อนสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านความปลอดภัยทางจิตใจของครูได้อย่างครบถ้วน

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม จำนวน 87 คน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดของการวิจัย โดยได้มาจากการเลือกแบบประชากรทั้งหมด (Total Population) และเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านความปลอดภัยทางจิตใจของครู

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือหลักที่ใช้ในการวิจัยนี้ คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามประเมินสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งและวิทยฐานะปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงานซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม เป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-response Format) มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

วิธีการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครู เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยวัตถุประสงค์ และสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องกัน โดยผู้วิจัยสังเคราะห์และพัฒนาองค์ประกอบจากแนวคิดของ Carrillo et al. (2024) ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ รวมถึงองค์ประกอบย่อยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความปลอดภัยทางจิตใจในชั้นเรียน เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบในการพัฒนาเครื่องมือวิจัย

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ตรวจสอบความครอบคลุมของข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง

3. นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเหมาะสมของภาษา และความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย จากนั้นนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหารายข้อ (Item-level Content Validity Index: I-CVI) และค่าดัชนีความตรงเชิงเนื้อหาระดับฉบับ (Scale-level Content Validity Index/Average: S-CVI/Ave) พบว่า ข้อคำถามมีค่า I-CVI อยู่ระหว่าง .80–1.00 และมีค่า S-CVI/Ave เท่ากับ .96 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่ต่ำกว่า .80 (วิระยุทธ พรพจน์ธนาศ, 2565) แสดงว่าเครื่องมือวิจัยมีความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ในระดับที่เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทุกข้อคำถาม

4. ปรับปรุงข้อคำถามตามจากผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ และนำแบบสอบถามไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง จนได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริงได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสาขาวิชาบริหารการศึกษา ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคมที่เป็นผู้ให้ข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอเก็บรวบรวมข้อมูลและแบบสอบถามในการวิจัยไปยังโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูล โดยนำส่งและรับคืนแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยรวบรวมแบบประเมินที่ได้รับการตอบกลับมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งและวิทยฐานะปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ

2. วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม ด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม โดยวิธี Modified Priority Need Index: PNI modified (สุวิมล ว่องวานิช, 2558)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.67$) เมื่อพิจารณารายด้าน

พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทัศนคติ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$) รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้ และด้านทักษะ ซึ่งอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ($\bar{x} = 3.63$)

สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรู้ และด้านทัศนคติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน ($\bar{x} = 4.88$) และรองลงมา คือ ด้านทักษะ ($\bar{x} = 4.86$) ซึ่งทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพความต้องการจำเป็นของสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม

สมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจ ของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม	ระดับความคิดเห็น (n = 87)					
	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	M	SD	ระดับ	M	SD	ระดับ
1. ด้านความรู้	3.63	1.04	มาก	4.88	0.33	มากที่สุด
2. ด้านทัศนคติ	3.77	1.03	มาก	4.88	0.35	มากที่สุด
3. ด้านทักษะ	3.63	0.98	มาก	4.86	0.39	มากที่สุด
รวม	3.68	1.02	มาก	4.87	0.36	มากที่สุด

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม ดังในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าดัชนีของสภาพความต้องการจำเป็นของสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม

สภาพความต้องการ				
จำเป็นของ				
สมรรถนะความ	ค่าเฉลี่ยสภาพ	ค่าเฉลี่ยสภาพที่	PNI modified	ลำดับ
ปลอดภัยทางจิตใจ	ปัจจุบัน	พึงประสงค์		
ของครูโรงเรียน				
บึงศรีราชาพิทยาคม				
1. ด้านความรู้	3.63	4.88	0.35	1
2. ด้านทัศนคติ	3.77	4.88	0.29	3
3. ด้านทักษะ	3.63	4.86	0.34	2
รวม	3.68	4.87	0.33	

จากตารางที่ 2 พบว่า ในภาพรวมค่าดัชนีความต้องการจำเป็นของการพัฒนาสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม มีค่า PNI modified = 0.33 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านความรู้ (PNI modified = 0.35) รองลงมา คือ ด้านทักษะ (PNI modified = 0.34) และด้านทัศนคติ (PNI modified = 0.29) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่า ทักษะการสื่อสารแจ้งเตือนความเสี่ยงอย่างเหมาะสม (PNI modified = 0.41) มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด รองลงมา คือ ความรู้ในการประเมินและสื่อสารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม (PNI modified = 0.39)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันของสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านทัศนคติมีค่าสูงกว่าด้านความรู้และทักษะ สะท้อนให้เห็นว่าครูให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยในระดับที่ดี

แต่ยังขาดองค์ความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถนำไปใช้ได้อย่างชัดเจน ครูได้รับการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพมาอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่การพัฒนาด้านความปลอดภัยทางจิตใจยังไม่ได้รับการส่งเสริมอย่างเป็นทางการในโรงเรียน ผลดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Carrillo et al. (2024) ที่อธิบายว่าสมรรถนะด้านความปลอดภัยทางจิตใจของครูต้องอาศัยทั้งความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่บูรณาการกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ได้โดยไม่หวาดกลัวต่อการถูกตำหนิหรือถูกตัดสิน รวมถึงสอดคล้องกับ UNESCO (2024) ที่เสนอว่าขีดความสามารถของครูเป็นกลไกสำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ปลอดภัยผ่านแนวทาง Whole-school Approach

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจของครูโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สะท้อนให้เห็นว่าครูให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะด้านนี้ท่ามกลางบริบทของสถานศึกษาที่ผู้เรียนต้องเผชิญกับความกดดันทางการเรียนและปัญหาสุขภาพจิตที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้ครูเห็นความจำเป็นในการพัฒนาตนเองเพื่อรองรับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนมากขึ้น ผลดังกล่าวสอดคล้องกับ Nukulkiy et al. (2023) ที่เสนอว่าการสร้างพื้นที่ปลอดภัยในโรงเรียนจำเป็นต้องบูรณาการทั้งสภาพแวดล้อมทางกายภาพและบรรยากาศทางจิตใจควบคู่กัน เพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีของผู้เรียนในระยะยาว

2. ผลการวิจัยพบว่าด้านความรู้มีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือด้านทักษะและด้านทัศนคติ โดยเมื่อพิจารณาพร้อมกับผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน พบว่า ด้านทัศนคติมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านความรู้และทักษะ สะท้อนให้เห็นว่าแม้ครูจะมีทัศนคติที่ดีอยู่แล้ว แต่ยังคงต้องการองค์ความรู้และแนวปฏิบัติที่เป็นระบบเพื่อนำทัศนคติดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อย พบว่าทักษะในการรับมือกับปฏิกิริยาเชิงลบ การสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน และการสื่อสารแจ้งเตือนความเสี่ยง มีความต้องการจำเป็นสูงสุด สะท้อนให้เห็นว่าครูยังต้องการพัฒนาทักษะในการรับมือกับสถานการณ์ที่มีความซับซ้อนและเปราะบางทางอารมณ์ ผลดังกล่าวสอดคล้องกับ Kassandrinou et al. (2023) ที่ชี้ให้เห็นว่าความปลอดภัยทางจิตใจมีบทบาทสำคัญต่อการลดภาวะหมดไฟและส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการสื่อสารภายในโรงเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Malik et al. (2025) ที่เสนอว่าหลักฐานด้านการนำไปใช้จริงในบริบทประเทศรายได้ต่ำและปานกลางยังมีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาไทย

ข้อจำกัดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการเก็บข้อมูลจากครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคมเพียงแห่งเดียว ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ดังนั้น ผลการวิจัยจึงสะท้อนบริบทเฉพาะของสถานศึกษาแห่งนี้สำคัญ และอาจไม่สามารถอ้างอิงไปยังสถานศึกษาที่มีขนาด สภาพแวดล้อม หรือบริบทการบริหารจัดการที่แตกต่างกันได้ทั้งหมด

นอกจากนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่อาศัยการประเมินตนเองของผู้ตอบแบบสอบถาม จึงอาจได้รับอิทธิพลจากการรับรู้ ประสบการณ์ และมุมมองส่วนบุคคลของครูแต่ละคน ดังนั้น การนำผลการวิจัยไปใช้ในบริบทของสถานศึกษาอื่น ควรพิจารณาความสอดคล้องของบริบทและลักษณะของสถานศึกษาร่วมด้วย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่า ครูโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคมมีสมรรถนะความปลอดภัยทางจิตใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าครูตระหนักถึงความสำคัญของการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของผู้เรียน อย่างไรก็ตาม ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นพบว่า ด้านความรู้มีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมาคือด้านทักษะ และด้านทัศนคติ โดยเฉพาะทักษะการรับมือกับปฏิกิริยาเชิงลบ การสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน และการสื่อสารแจ้งเตือนความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นประเด็นที่ควรได้รับการพัฒนาเพิ่มเติม ผลการวิจัยครั้งนี้จึงเป็นข้อมูลพื้นฐานที่สะท้อนถึงประเด็นสำคัญในการพัฒนาครู เพื่อส่งเสริมการจัดการชั้นเรียนและบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความปลอดภัยทางจิตใจของผู้เรียนในบริบทสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1.1 โรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคมควรนำผลการวิจัยไปใช้ประกอบการวางแผนพัฒนาครู โดยจัดกิจกรรมหรือการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นองค์ความรู้ด้านจิตวิทยาการศึกษา การสื่อสารเชิงบวก และการรับมือกับสถานการณ์ที่มีความเปราะบางทางอารมณ์ เช่น การรับมือกับปฏิกิริยาเชิงลบ หรือการสื่อสารแจ้งเตือนความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เพื่อช่วยให้ครูสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการชั้นเรียนและดูแลผู้เรียนได้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน
- 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อความปลอดภัย

ทางจิตใจของครู ควบคู่กับการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเพื่อนร่วมงาน เช่น การสะท้อนคิดร่วมกัน การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) หรือระบบพี่เลี้ยง เพื่อเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้แนวทางการจัดการชั้นเรียนร่วมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงพัฒนาหรือการวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับรูปแบบหรือโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะด้านความปลอดภัยทางจิตใจของครู เพื่อศึกษาว่า การพัฒนาดังกล่าวส่งผลต่อการจัดการชั้นเรียน บรรยากาศการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างไร เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการจำเป็นเป็นหลัก จึงยังไม่ได้ศึกษาผลของการพัฒนาเมื่อมีการนำไปใช้จริงในระยะยาว 2.2 ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังโรงเรียนที่มีลักษณะแตกต่างกัน เช่น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนในพื้นที่ห่างไกล หรือโรงเรียนในสังกัดอื่น เพื่อศึกษาว่าสมรรถนะและความต้องการจำเป็นของครูมีความแตกต่างกันตามสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาหรือไม่ ซึ่งอาจนำไปสู่แนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับโรงเรียนแต่ละประเภทมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ร็อกเกต มีเดีย แล็บ. (2567). ผลสำรวจสุขภาพจิตเด็กไทย: เครียดเรื่องเรียนมากที่สุด แต่ปัญหาครอบครัวทำให้ถึงขั้นอยากฆ่าตัวตาย ทำร้ายตัวเอง. เรียกใช้เมื่อ 8 ตุลาคม 2568 จาก <https://rocketmedialab.co/student-q4-2024/>
- โรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม. (2568). ข้อมูลบุคลากรโรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม ปีการศึกษา 2568. ชลบุรี: งานบริหารบุคคล โรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2567). สุขภาพคนไทย 2567: ความเครียด ภัยเงียบของสังคมไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดลร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- สภาองค์กรของผู้บริโภค. (2566). โรงเรียนไม่ใช่พื้นที่ปลอดภัย เปิดความจริง ผ่านมุมมองนักเรียน. เรียกใช้เมื่อ 8 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.tcc.or.th/safe-zone/>
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น ฉบับปรับปรุง (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. (2565). การศึกษาเปรียบเทียบการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัยด้วยเทคนิค IOC, CVR และ CVI. *วารสารรังสิตสารสนเทศ*, 28(1), 169-192.
- Carrillo, I., et al. (2024). Psychological safety competency training during the clinical internship from the perspective of health care trainee mentors in 11 pan-European countries: Mixed methods observational study. *JMIR Medical Education*, 10, e64125.
- Chaiyasat, C., & Intakaew, A. (2023). Communicative language teaching for Thai EFL students and classroom silences in English medium instruction. *Issues in Educational Research*, 33(4), 1323-1340.
- Kassandrinou, M., et al. (2023). Employee silence, job burnout and job engagement among teachers: The mediational role of psychological safety. *Health Psychology and Behavioral Medicine*, 11(1), 2213302.
- Malik, K., et al. (2025). Implementing psychosocial interventions for teachers' mental health: Protocol for integrating scoping review with teachers' lived experiences in LMICs. *PLOS ONE*, 20(1), e0317351.
- Nukulkij, T., et al. (2023). "Safe Zone"—The environmental and psychological safe space for student well-being in Thai schools: A qualitative investigation. *The International Journal of Interdisciplinary Educational Studies*, 19, 115-140.
- UNESCO. (2024). *Building strong foundations: How to include the whole school in foundational education for health and well-being*. Paris: UNESCO.